

Література

1. Заїка Ю.А. Українське цивільне право / Ю.А. Заїка. – К.: Істина, 2005. – 312 с.
2. Роздрібна, оптова торгівля. Основні поняття. Терміни і визначення: Лист від 17.03.1998 р. № 15-03/29-192 // Міністерство зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України.
3. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
4. Осетинська Г. А. Цивільно-правовий захист прав споживачів за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 / Г. А. Осетинська. – К., 2006. – 20 с.

УДК 347.65/.68(043.2)

Казимова Л. Р., Курінна А.В., студентки,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В.М., старший викладач

ДЕЯКІ ПИТАННЯ СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАПОВІТОМ

Як інститут цивільного законодавства, спадкове право поділяється на дві частини, які регулюють відносини у сфері спадкування за заповітом і за законом. Розпорядитися майном на випадок смерті можна лише шляхом складення заповіту. У ст. 1216 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) законодавець наводить поняття спадкування як перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців). Спадкування відноситься до одних із проявів цивільної правоздатності, а також до числа похідних, заснованих на правонаступництві способів набуття прав та обов'язків.

Заповідач має право охопити заповітом тільки ті права й обов'язки, які вже йому належать на момент складання заповіту, а також ті, що можуть належати в майбутньому [1]. До спадщини можуть входити як рухомі, так і нерухомі речі, грошові кошти, майнові права тощо. Якщоповідач розподілив між спадкоємцями в заповіті лише свої права, до спадкоємців, яких він призначив, переходить та частина його обов'язків, що є пропорційна до одержаних ним прав. Так, наприклад, якщо спадкується нерухоме майно, на яке накладено обтяження у вигляді іпотеки, то спадкуються й обов'язки, що випливають з іпотечного договору, але такі обов'язки не повинні перевищувати розмір успадкованого

Варто зазначити, що предметом заповіту не можуть бути такі майнові права, які громадянин не мав права передати іншій особі й за життя, наприклад: право на одержання аліментів, пенсії, права відшкодування майнової шкоди, викликані ушкодженням здоров'я та ін. [2].

За своєю юридичною природою заповіт відноситься до одностороннього правочину, оскільки в ньому виражена воля однієї особи. Складання заповіту має відповідати нормам глави 85 ЦК України, а також загальним вимогам, що стосуються правочинів у главі 16 ЦК України. Під час здійснення заповіту немає одночасного двостороннього волевиявлення, оскільки, коли він набуває чинності, однієї із сторін немає вже в живих. Здійснений одного разу заповіт може бути неодноразово змінено, скасовано, що є результатом інших прижиттєвих розпоряджень своїм майном, переоцінки обставин тощо. Для реалізації права на укладення заповіту не потрібна попередня згода спадкоємців на прийняття спадщини, достатньо самого волевиявлення заповідача. Волевиявлення заповідача набуває юридичної сили до відкриття спадщини, з моменту складення заповіту, волевиявлення ж спадкоємців набуває юридичної сили вже після відкриття спадщини [3, с. 89].

Основними принципами здійснення заповіту є свобода та таємниця заповіту. Принцип свободи заповіту проявляється в комплексі таких прав особи: право призначити спадкоємців на свій розсуд (ст. 1235 ЦК України); право визначити обсяг майна, який входить до складу спадщини (ст. 1236 ЦК України); право заповідача на покладення на спадкоємця інших обов'язків (ст. 1240 ЦК України); право здійснити під призначення спадкоємця (ст. 1244 ЦК України); право позбавити спадкоємців спадщини та інші права, передбачені законом.

Винятком у принципі свободи заповіту є той факт, що заповідач не має права позбавити права на спадкування осіб, що мають право на обов'язкову частку в спадщині. До таких осіб належать малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова (вдівець) та непрацездатні батьки. Отже, як бачимо до цього переліку входить лише перша черга спадкоємців [2].

Таємниця заповіту – це обов'язок нерозголошення відомостей щодо факту складення заповіту, його змісту, скасування або зміни заповіту до відкриття спадщини, покладений на нотаріуса, іншу посадову, службову особу, яка посвідчує заповіт, свідків, а також фізичну особу, яка підписує заповіт замість заповідача. Але варто зазначити, що в ст. 1255 ЦК України, не передбачено санкцію щодо відповідальності осіб у разі порушення покладеного на них обов'язку. Питання про відповідальність може ставитися лише у випадку наявності відповідних норм у законодавстві, проте такі існуючі норми стосуються виключно посадових та службових осіб, що є вагомим недоліком [3, с. 89].

Відповідно до ст. 1247 ЦК України заповіт вчиняється у письмовій формі з обов'язковим нотаріальним посвідченням. З метою захисту прав та інтересів осіб законодавцем встановлена вимога щодо державної реєстрації в Спадковому реєстрі всіх складених, змінених чи скасованих

заповітів у порядку встановленому Наказом Міністерства юстиції № 1810/5 від 07.07.2011 р.

Право на спадкування виникає в день відкриття спадщини. Часом її відкриття є день смерті особи або день набуття законної сили рішенням суду про оголошення її померлою. Місцем відкриття спадщини є останнє місце проживання спадкодавця. Якщо воно невідоме, спадщина відкривається за місцезнаходженням нерухомого майна або основної його частини, у разі його відсутності – за місцезнаходженням основної частини рухомого майна [1].

Для прийняття спадщини чи відмови від неї встановлюється строк у шість місяців, який починається з часу її відкриття. Право на спадщину оформлюється свідоцтвом.

Отже, відносини спадкування на сьогодні активно розвиваються у зв'язку з активною необхідністю розпорядження власним майном особи, яка вирішила реалізувати своє право на заповіт. Як свідчить практика, існує чимало проблем і прогалин, які потребують усунення та врегулювання.

Література

1. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15

2. Окремі питання спадкування: Роз'яснення Міністерства юстиції України від 11.10.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0064323-11>

3. Леськів С. Р. Спадкування за заповітом: цивільно-правові аспекти / С. Р. Леськів, Т. Б. Процюк // Порівняльно-аналітичне право. – 2014. – № 4. – С. 88-91.

УДК 369 (043.2)

Клим Т.А., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник : Білоусов В.М., старший викладач

ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ

У статті 1 Закону України «Про страхування» поняття страхування визначено як вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичним особам та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів [2].